

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdeté-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

TARSADALMI HETILAP.

Hirdetések díja:

6 hasábos póttíráért egyszer . . . 6 kr.
 Haromszor északbőszőr 4 kr.
 Nyitlár 4 hasábos póttíráért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyitlárért 30 kr.
 Reklamok soronként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület).

Kéziratok vissza nem küldetnek.

Táviratok.

A kiállítás területén.

Budapest, május 17. (A „Hétfői Értesítő” ered. táv.) A kiállításnak ma újra magasrangú vendégei voltak. Délután ugyanis megjelentek József főherceg fiával és leányával és Kóburg Fülöp herceggel. Szinte csodálatos, mily nagy közönség jelent meg ma is a kiállításon, melynek minden zuga tele volt. A fejedelmi látogatók több pavillonba mentek, a hová mindenütt nagy tömeg kísérte őket.

Népünnepély a vérmezőn.

Budapest, május 17. (A „Hétfői Értesítő” eredeti távirata.) Iszonyu tolongás volt ma mindenütt a vérmezőre torkoló utakon. Már délelőtt százezer főre menő óriási embertömeg gyűlt össze a nagy téren, hogy részt vegyen az ünnepélyen. Az emberek szétoszlottak a mezőn felállított sátrak körül. Volt itt mindenféle. Panoptikum, panoráma, körhinta stb. A mező közepén elkorlátozott helyen nyáron ökröt sütöttek. Ezen a helyen mintegy tízezer ember tartózkodott a rendőrség által vont kordonon kívül. Jobbra sörös hordókat ütöttek csapra, balra pedig bort osztogattak. Természetesen az osztogatás nem folyt le minden incidens nélkül. Száz kéz nyult egy pohár sör után; leut aztán nagy verekedés. A rendőrségnek talán még nem volt oly kemény napja, mint ma. A mentők is sokat fáradoztak, hogy azt a sok betört fejet bekössék. Különösen a huskiosztásnál folytak le igen heves jelenetek. A közönség áttörte egy helyen a rendőrség kordonát. A rendőrök viszaszorították a tömeget és ekkor két munkás ellentállt. Az ellentállókot bekisérték. A közönség egy része a rendőröknek, a másik része pedig a bekisérteknek fogta pártját. A két rész addig felelget, míg hajba kaptak. A rendőrség a verekedőket elvezette a helyszínéről, ahol a csata nyomaként néhány összetört bot, bezúzott kalap, lerángatott gallér maradt. No de az ilyen apró kis incidensek a hangulatnak nagyon keveset ártottak. Az emberek azért jól mulattak a zsákfutáson, számar nyargaláson, pózna-mászáson. A levegőben száz meg száz apró papír-ballon szállt. Nehány darab össze is égett a levegőben és az embertömegre esett.

Pontban három órakor megjelent a király a vérmezőn. Ő Felsege fogatán kétszer körül hajtatott lépésben a vérmezőn. A királyt folytonos udvariválgás kísérte utjában. Ő Felsege több helyen meg is állt és a mulató népet vett szemügyre. Fél 4 órakor Ő Felsege a várpalotába hajtatott.

Az est beálltakor nagyszerű tűzijátékot rendeztek a vérmező déli oldalán.

A szabadelvű párt értekezlete.

Budapest, május 17. (A „Hétfői Értesítő” eredeti távirata.) A szabadelvű párt ma este 7 órakor értekezletet tartott Podmaniczky Frigyes báró elnöklete alatt. Az értekezlet kijelölte a delegációk tagjait és egész terjedelmében megszavazta, a közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslatot.

Elnökválasztó közgyűlés.

— A várad-velencei Népkörlela. —

Tegnap, vasárnap délelőtt tartotta meg a várad-velencei Népkör rendkívüli közgyűlést Rácz Jakab alelnök elnöklete alatt.

Elnök a határozatképes szám konstatálása után a rendkívüli közgyűlést megnyitottak nyilvánította és bejelentette, hogy a Marx Ferencz a Népkör eddigi érdemes elnökének és Sándor Alajos alelnök lemondása folytán üresedésbe jött állások választás utján lesznek betöltendők. Előadja, hogy ő, ki eddig az elnöki tisztet ideiglenesen teljesítette, felkérte, dr. Moskovits Józsefet — ki ezt a városrészt, mint törvényhatósági bizottsági tag is képviseli — az elnöki tisztet elfogadására.

Dr. Moskovits József szívesen fogadta a felajánlott bizalmat és ezért kéri, a rendkívüli közgyűlést, hogy nyilatkozzon szíveskedjék: hajlandó-e dr. Moskovits Józsefet megnyerni az elnöki tisztségre.

A közgyűlés Rácz Jakab alelnök jelentését nagy lelkesedéssel fogadta és viheros éljenzések között egyhangulag dr. Moskovits Józsefet kiáltotta ki elnökévé.

Rácz Jakab indítványára ezután Virányi Győző elnöklete alatt Horváth Géza, Ressig István, Rosenbaum V. Vilmos, Kovács Kálmán és Tóth Ferencz körüli főjegyző tagokból álló küldöttséget menesztettek dr. Moskovits Józsefhez, hogy hívja meg a gyűlés megnyitására. Marx Ferencz volt elnök és Sándor Alajos volt alelnöknek odaadó és buzgó tevékenységükért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

Dr. Moskovits József elnök nyitotta meg újból az időlegesen felfüggesztett közgyűlést, üdvözlölvén a melegen érdeklődő és ilyen szépszámmal megjelent tagokat. Megnyitójában ígérte, hogy az egylet érdekeit szem előtt fogja tartani és egy kulturális, mint az anyagi prosperálását minden erejével igyekezni fog előmozdítani.

Az új, népszerű elnök ajánlatára az eddig volt II. alelnököt Rácz Jakabot I. alelnökké, Jablonszky Emilt II. alelnökké és az időközileg, valamint a most megejtett választás folytán üresedésbe jött választmányi tagsági helyekre Marx Ferencz, Sándor Alajos, Metzinger Frigyes, Lővi Ignác, dr. Kripka Henrik és Szandic Józsefet rendes-, Reitman Henrik és Szime Demetert póttagokká, továbbá Horváth Gézát háznagygyá választatták meg.

Dr. Moskovits József elnök indítványára elhatározták, hogy a Népkör új helyiségben a házszenelést, a 25 éves fenállás jubileumát és az ezredéves örömmünepélyt egy alkalommal rövidesen meg fogják tartani.

Meisel Ferencz jönevű vendéglősnél tegnap este a kör tisztikara és a tagok társas lakomára gyűltek egybe, hol a pohárköszöntőkben, a jó czigányzenében sem volt hiány.

HIREK.

* Személyi hir. Schlauch Lőrincz dr. biboros püspök ma a gyorsvonattal Budapestre utazott.

* A magyar-csékei képviselőjelölés. Magyar-Cséken a napokban Nyisztor Alajos elnöklete alatt a választók gyűlést tartottak és elhatározták, hogy a szeptemberi képviselőválasztás alkalmával Korda Andor földbirtokost léptetik fel képviselőül.

* Az Ipolyi-műkincsek áthelyezése. A biharmegyei és nagyvárad-i régészeti muzeum teljesen elkészült díszes épületébe e héten hordják át Ipolyi püspök mesés értékű gobelinjeit, műtárgyait s festményeit, melyek jelenleg a székesegy-

ház loggiai vannak elhelyezve. A gobelin szövés ezen remekeinek az idő cseppet sem ártott, eredeti szépségükben tündökölnék s valódi festmény hatását gyakorolják a nézőkre. Nagyvárad szépséges asszonyainak és leányainak nem ajánlhatjuk e éggé megtekintésre e szőnyegeket, ha a muzeum megnyílik, ami a jövő hó közepén lesz. Előbb azonban lebontják az épületet körülvevő kőfalat, hogy perspektívát nyerjen az új épület, a város pedig disznóvénnyekkel ülteti be a muzeum előtti teret a városi faiskolából.

* **Hogy van másutt?** Szatmár, Győr, Baryamegye, Máramarossziget és a többi városok sorban, legutóbb Arad édesítette meg az ezereves évfordulót tisztviselőinek kisebb-nagyobb áldozattal akkor, midőn nálunk a Beczka Lajos törvényhatósági bizottsági tag ismeretes szerény indítványát végvonaglásra odafektették a jogügyi bizottság asztalára. A rideg elbánás rendkívül rosszul esik a város tisztikarának és a nagy közönség is rossz néven veszi a határozatot. Aradon — mint egyik budapesti lap sürgönye jelzi — a tisztviselőknek a millenáris évre duplafizetést szavazott meg a közgyűlés. Így van ez másutt.

* **Magyar női viselet a jogász-majálison.** A kicsinyek megtették hazafias kötelességüket, az ezredévi ünnepségeken mindnyájan magyar ruhában ülték meg a nagy ünnepet. A nagyok sem akarnak elmaradni — mint értesülünk — Nagyvárad szépséges urasszonyai és leányai a jogász-majálison mindnyájan magyar ruhában jelennek meg. Díszére fog válni a szép ruha a mi asszonyainknak és leányainknak, mint ők annak a díszes viseletnek.

* **Karácsonyi János dr. ünneplése.** A Magyar Tudományos akadémia Karácsonyi János dr. történettudóst 27 szavazattal levelező taggá választotta. A nagyvárad-i káptalan tegnap este a választás hírére az ünnepelt tiszteletére lakomát rendezett, melyen lelkes felköszöntőket mondottak a fiatal tudóst ért kitüntetés méltóságáért.

* **Megbotránkozás.** Egy levelet kaptunk, melyben — ha ugyan úgy van — méltán fíkad ki az illető a helybeli felső kereskedelmi tanintézet vezetésé ellen. Szombaton ugyanis valami majálisfelét rendezett a tanári kar és állítólag egyetlen izraelita családot még az intézetbe járók szüleit sem hívták meg. Holott a tanulók között meglehetősen sokan vannak izraelita vallású tanítványok. Nem akarjuk binni a szándékosságot, mert tudunkkal szent Nepomuknak is van valamely köze a Szent Dávid csillagához.

* **Csanády siremlékének leleplezése.** A berettyó-ujfalui választókerület függetlenségi és 48-as pártjának végrehajtó bizottsága pünköst másodnapján, május 25-én délelőtt 11 órakor Nagy-Kerekiben Csanády Sándor siremlékét leleplezi és délután 4 órakor a szintén résztvevő Kossuth Ferencz tiszteletére B.-Ujfaluban hazafias ünnepélyt rendez.

Neumann M. Sándor férfi- és gyermek nagy ruharaktára, Nagyvárad, Bémer-tér Poyvár-ház Férfi- és gyermek-ruhák a legnagyobb választékban. Meltányos árak, pontos kiszolgálás, legolcsóbb bevásárlási forrás.

Színház.

A hét műsora.

Hétfőn: Honthy háza. — Kedden: Minta férj. — Szerdán: Rip van Winkle. — Csütörtök: Goldstein Számi. — Pénteken: Liakranczos hölgy. — Szombaton: Lili.

férfi szabó-tűzlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apácák bérháza. A legújabb tavaszi és nyári szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legújabb szabás szerint. Szöveteket méterenként gyári áron adjuk.

MITTEILER EDE

Télen.

(Bokor József pályadíjnyertes népsziumve 3 felvonásban. Először adatott a nagyváradi szinkörben 1896. május 17-én.)

A kolozsvári szintársulat itt időzése óta tegnap először adott elő népsziumvet. Ismét alkalomunk volt hanyatló népszium irodalmunk egyik újabb termékét látni s jól esik konstatálnunk, hogy ezuttal nem ama tuzzat-népsziumvek egyikét, melyeket újabbkori írónk manapság recept szerint egy kaptafára készítenek. A népszium úgy egészben, mint részleteiben sok eredetiséget mutat föl s habár bonyodalma nem is a legkülönösebb, alakjaitól vannak megrajzolva és sok új vonás csillámlik föl azok jellemében. Különösen sikerülnek mondhatjuk a darab jelenetelését, a mennyiben azokat mozgalmás, eleven képek tartják; a második felvonás csattanós befejezése is erre vall.

Meséje röviden a következő:

Özv. Bogár Mátyásné (Kantay Teréz) nem tud belenyugodni, hogy Vasas Józsi (Szathmáry Lajos) nem az ő leányát Annát (Turchányi Olga) vette el, hanem a falu népe által jött-mentnek nevezett Katalint (Áldor Juliska) a harmadik faluból. A fiatal pár alig, hogy megérkezik, már is szemet vet a tüzről pattant menyecskére Marci (Rózsahegy), Anna unokaöccsére. E körülményt használja föl özv. Bogárné, hogy Vasas Józsi elváltasza Katalintól, hogy aztán az ő szomorkodó leányát elvegye. Ugyanis Marci éjjeli találkát kér Katalintól, aminek Vasas Józsi Bogárné beugrása után nyomára jön. Bogárné biztatására Vasas Józsi színelutazik, hogy aztán visszatérve, meglephesse őket. E furfan osan kiesztel terve azonban meghiúsul a menyecske ügyes ellenhuzásán, kinek az egész tervet Anna ugyanezen éjjel beszúja s ki a találkára maga helyett cserédjét állítja oda. Vasas Józsinak és Bogárnak tehát nem sikerül a leleplezés, ellenkezőleg Bogárné találja saját leányát Miklós, Katalin bátyja által kompromittálva.

A második felvonás e hatásos pointja megoldja a bonyodalmat. Vasas Józsi meggyőződők felesége ártatlan ágaról és Miklós, minthogy úgy is szereti Annát s ez viszont őt, nőül veszi; a csúffá tett Marci pedig virágá megy, Katalin is egy kis duz ogás után kibékül urával s ezzel szent a béke s a darab befejeződik.

A szereplők közül első sorban S. Áldor Juliskát emeljük ki eleven, ügyes játéklért s hévvel előadott dalaiért. Új oldaláról láttuk ma őt, a kitünő operette-primadonnát s bizony mint parasztemyecske is kitünő volt.

Turchányi Olga a naiv kis parasztleány szerepet kedvesen játszotta s az est valóban hálás közönsége tapsokkal is kitüntette. Különösen tetszett a 3-ik felvonásban Áldor Juliskával előadott kettése.

Rózsahegy helyre legény volt. Ugy látszik, ő a társulat legsokoldalabb tagja, mert énekszerepekre is használják és tényleg igen csinos hangja van.

Az előadás sikeréhez nagyban hozzájárultak még Dayka Balázs kitünő parasztleányával, Szathmáry Lajos a féltékeny férj szerepében és Szelenyi Emilia, valamint Kantay Teréz is. Eredeti öreg parasztot mutatott be Vendrey is, kitünő komikusnak.

Meg csak azt említhetjük föl, hogy a 2-ik felvonás díszletei meglepő szépek voltak. Egyébként még azt is kérdezheti az olvasó közönség, hogy mi köze a darab címének a fentebb előadott történethez. Ezt igyekszük is az író megmagyarázni a cselekmény folyamán s így nem tehetünk a cím ellen sem kifogást. (G.)

Szinköri hírek. Ma, hétfőn Herceg Ferenc legújabb darabja a Honthy háza a fog színen kerülni, melyben Cserny Berta, Fekete Rózsika, Laczkó Aranka, Szentgyörgyi, Rózsahegy, Janovits játszik a főbb szerepeket. Kedden ismét premierünk lesz, a Bisson nevetett bohózat; a Mintaférj kerül bemutatásra; Vendrei Ferencnek lesz force-szerepe e darabban. E hétnak lesz még más érdekessége a fenti ujdonságok mellett, amennyiben az első Schakspere pönteken lesz; a nagy britt költő egy pompás vizsgálata, mely nálunk évek óta nem adatott, a Makranczos hölgy kerül színre a két főszerepben K. Szerémi Gizella és E. Kovács Gyula.

lával. Szombaton pedig a bájos zenéjü kedves Lilit fogjuk viszontlátni, kiváló előadásban. — A Nebánts-virágot ismételték meg tegnap délután a szinkörben. A czimszerepet Réti Lina adta, kiröl e fellépésénél is bebizonyult, hogy esteli előadásra is szép sikert aratna. Kivüle a többi szereplőknek is bőven kijutott a tapsból.

Ünneplő iskolák.

Nagyvárad, május 17.

Szebbnél szebb, magasztosnál magasztosabb hazafias ünnepélyek folytak le ismét Szt. László városában.

Tegnap és tegnapelőtt újra az iskolák millenárius ünnepségeiben gyönyörködött városunk társadalma.

Hasábotak lehetne írni külön-külön mind egyikről s fényes tanubizonyoságot szolgáltatnának a kiszedett sorok arról, hogy minden szóban egyegy hazafias fohász szállt fel a magyarok Istenéhez az ezeréves létért.

Helyszűke miatt csupán három ünnepélyről foglalkozunk bővebben, melyekről tudósítóink ezeket írják:

A gör. kath. kir. tanítóképezdében.

A nagyváradi gör. kath. kir. tanítóképezdében vasárnap délelőtt az ezeréves évforduló alkalmából háziünnepély folyt le nagyszámu közönség jelenlétében. Résztvettek Beöthy László főispán, Sal Ferenc polgármester a város és megye részéről, a törvényszék, egyház és társadalom előkelőségei nagy számban.

A terem szépen volt díszítve nemzeti színű baldachin alatt zászlókkal és élővirágokkal s a király mellszobrával.

Az ünnepet Te Deummal egybekötött mise előzte meg, mely után az intézetbeli dalkör egyházi éneket énekelt (románul). Laurán Ágost mondotta az ünnepi beszédet. Lelkessedéssel, meggyőződéssel, hazafias érzelmmel hangsúlyozta a közös, szeretett hazá nagy ünnepének jelentőségét. A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd így hangzott: (először románul, azután magyarul.)

Miután az Ur hajlékában adtuk hálát az Istennek, hogy drága hazánkat, a mi áldott és szép Magyarországnkat, melynek ölében születünk, melynek jótéteményeit, áldásait egész életünkön át folytonosan szakadatlanul élvezzük, s melynek szent földje a boldog feltámadás reményében előbb-utóbb sirunk is lesz, — hatalmas karjaival évszázadokon át annyi külsé beelleneségtől megóva, az ő véghetetlen kegyelmében arra méltatta, hogy dicső alapításának, a bonfoglalásnak ezeréves évfordulóját, a művelt világ örömtapsai között méltán ünnepelhesse meg: ezen iskolai örömnepélyt avattuk fel a szent lélek segítségül hívásával, mert valamint hazánk ezredéves fennállása a gondviselés kiváló ajándéka, úgy annak jövődöbeli virágzó voltát is biztosan csak is Istentől remélhetjük.

Ezer év ugyan a zoltáros szerint Isten előtt annyi, mint a tegnap, a mely már letűnt, mert Istenben nem lévén idő-változandóság, ő előtte minden csupán jelen, egy a múlt, mint a jövő egyiránt, mert örökkévaló. De a nemzetek életében, a melyek közül még a leghatalmasabbaknak is csupán csak az emléke maradt meg fenn, de hosszabb-rövidebb szereplés után tényleg már rég letűntek a földszínéről: ezer év a legszembeszökőbb bizonyítéka annak, hogy az Isten hazánkat e földön, a saját kiferkeszhetetlen terveinek méltó és alkalmas eszközül szemelte ki.

Szent volt első királya is Szt. István, Magyarhon apostola, kinek szent koronája, mint az apostolság jelvénye, melylyel az apostoli szentszék hazánkat kitüntette, ma is bizonyos természetfeletti fény dicsőségével övedzi Ferencz József apostoli királyunk dicső homlokát is.

Megszívélve mindezeket: lehetséges volna-e az, hogy valaki, akárosak egy is a haza gyermekei közül, ahelyett hogy hálát rebege Istennek ily rendkívüli kegyelemért, a Gondviselés ama terveinek meghiúsításán fáradoznék. Hiszen a honárulók és a haza ellen fellázadók mindenkor és mindenütt és minden nemzeteknél a közmegevetés tárgyai voltak. De alig van erény, melyet az ő színté haza szeretetnél melegebben lelkünkre kösse a vallás is, úgy hogy az, a ki hazáját nem szereti, tulajdonképen nem lehet igaz keresztény sem, nem lehet hű fia az egyháznak sem, mert az egyház egyik sarkalatos tanát nem tartja be. „Eljen tehát a haza! Eljen, viruljon, virágozzék

magyar hazánk! Eljen koronás királya I. Ferencz József Ő Felsége!”

A harsány, többször megújuló éljenzés után a kebelbeli-dalkör a Hymnuszt énekelte. Busilla Szever IV. o. növendék ünnepi értekezését olvasta fel a történelem fonalan őszinte elismerés között. Görög Gergely Léva y Mihály a „Hazám“ címü hatásos költeményét szavalta, mire a dalkör a Szózatot énekelte Tucssek vezetésével. Laurán zárbeszéde is igen hazafias volt.

„Képezdénk ezen örömnepélyét — mondá — azzal fogja betétezni, hogy szívünk egész melegével kérjük a Mindenhatót, miszerint drága hazánkat, a mi áldott, szép honunkat, annak koronás királyát, Ferencz József Ő Felségét, az egész felséges uralkodóházat, az ország összes polgárait árasztná el az ég legbőségesebb áldásaival. Tartson távol minden kül- és belháborút. Mentse meg hazánkat mindennemű elemi csapásoktól . . .

Szilárdítsa meg az összes honpolgárok békés egyetértését, hogy kölcsönös szeretetben, becsülésben és bizalomban egyengessük az utat azon magasztos cél felé, melyet a Gondviselés Magyarországnak az európai művelt államok között kijelölt. (Élénk éljenzés.)

Végül megköszönte a vendégek megjelenését, mire a dalkör a Szózatot és Hymnuszt énekelte.

Ezzel a szép és hazafias ünnepély a vendégkoszoru őszinte elismerése között véget ért és mindenki azzal a meggyőződéssel hagyta el a termet, hogy onnan a magyar haza jövőért lelkesedő tanítók kerülnek ki jövőben a társadalomba.

Az orsolyaszüzek tanintézetében.

A főutcai zárda kis kapuját tíz óra után be kellett zárni, mert az érdeklődő meghívott közönség nem fért már el a rendkívül izlésesen díszített tágas termekben.

Apácák álltak a zöld galyakkal és nemzeti színű szallagokkal, lobogókkal díszített folyosón, honnan zsufozásig teltek meg a termek, különösen előkelő hölgyközönséggel. Jelen voltak dr. Beöthy László főispán, Sal Ferenc polgármester, Széchenyi Jenő kanonok, Fetsch Antal püspökségi titkár, Papp Miklós pénzügyigazgató, Ládaj, Novotny, Beke premontrai rendi tanárok, Lovassy Andor szerkesztő, Böszörményi Géza ügyvéd stb.

Az istentisztelet után, melyet Palotay László kanonok végzett, megkezdték az aranyos leánykák, szépséges kisasszonykák azt az anygalinak nevezhető ünnepségi műsorát, mely jóval meghaladta egy iskolai ünnepély színvonalát és dicséretére válik a tanintézet vezetőinek.

Különösen viharos tetszést aratott a párbeszédbe foglalt magyar történet, a tavaszi dal búbájos előadása.

Nem foglalkozunk a szereplőkkel külön-külön, nem részletezzük a viharos tetszényilvánításokat, csupán ideiglatjuk azon anygalkák neveit, akik hazafias lelkesedéssel olyan elismerésméltó sikert arattak annak intézetnek, ahol lelki gondozásukat nyerik. Az ünnepélyen résztvettek:

Ajtai Margit, Bagó Zsófia, Bay Blanka, Belovary Ilona, Bihary Margit, Csánki Irma, Cserenyés Ilona, Grexa Klára, Györy Irma, Kovács Irén, Magyar Erzsébet, Masztig Ilona, Novák Gizella, Papp Ilona, Poyár Alexandrina, Racsak Constantia, Zely Irén, Zettner Irén, Kersch Etelka, Király Sarolta, Mihályhazy Margit, Kasztovszki Ilona, Zana Jolán, Pöyser Sarolta, Tolnay Jolán. Zongorán játszott Zieher Paula.

A realisták ünnepsége.

A nagyváradi m. kir. áll. főreáliskola „Arany János önképzőköre“ szombat este sikerült estélyt rendezett. Az est sikerét dr. Türr tanárnéknak és részben Szalóki Eleknek köszönhetjük, kiknek vezetése mellett nagy hatással mutattak be a szereplők Krüger Aladárnak „Ezer Év“ címü alkalmi darabját. A szereplők sokkal többet produkáltak, mint amennyit iskolai tanulóktól várni lehetett. Meglepő organumaikkal excelleáltak a fiatal urak, akiket ugyancsak tapsolt a közönség. Krüger Aladár nagy hatást ért el megnyitójával. Klein Ábrahám A „Légy“ cz. monologot és Jakoby Aladár Aranynak „Abajusz“-át nagyon szépen adta elő. Érzéssel szavalta Szombathy László Vörösmarty „Hymnus“-át, Szolnok Jenő Arany „Szondy két apródja“-t. Az utána következett tánczestély is remekül sikerült.

FLEGMAN ARMIN-nál
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca elején

ruhaszövetek, fekete Ternók, kesz női felöltők, chiffon, vászon, asztalneműek, mosó-voil Piquetek, Batistok, diszkellékek és hozzávalók

Tetemesen leszállított árban kaphatók.

Ünnepek.

Nagyvárad május 15.

Az egész ország ünnepi hangulatban van.

Templomokban és iskolákban, gyűléstermekben és az Isten szabad ege alatt méltatják a nagy jelentőséget, melylyel e napok és ez ünnepélyek bírnak s melyek nemesak hatóságok és testületek, hanem az egész nemzet történetében örök nevezetességek, emlékeztetések maradnak.

Az ország minden részéből a központba zárandokol a nép apraja és nagyja. Lelkesedést, áhitatot meggy magába szívni minden fia e hazának s mély megilletődéssel tér haza szülőhelyére, azt pedig, a mit látott s hallott, soha — míg él — el nem felejt.

És ha majd elmúlnak az ünnepek, elül a zaj és vígság, mely most az egész ország minden kis községében általános, és a külső pompa jeleit is szétszedik: akkor válik majd ki egész fenséges nagyságában az ünnepnek igazi jelentősége, tartalma, sulya és ereje; akkor áll elő a tanulság, melyet a történelemből levonhatunk.

Ez a tanulság bizonyára épen oly gazdag lesz dicsőséges sikerekben, mint keserű csalódásokban.

Lelkünket bizonyynyal büszke öröm fogja majd el, láttára a sok fénynek és ragyogásnak a régi dicsőség fényes jeleinek és a modern haladás kiváló eredményeinek, de valószínűleg nem marad el a fény mellől az árny sem, és lesznek sötét foltok, csalódások, kellemetlenségek, ki nem elégitett vágyak, meg nem valósult remények, melyek még később megmaradnak a szívben, mint a szép emlékek.

Korán volna ma még elmélkedni is arról, milyenek lesznek ezek a tanulságok.

Sokkal rövidebb idő előtt vették az ünnepek kezdetüket, semhogy ezekre már is ki lehessen terjeszkedni.

Most még az ünneplés hangulata tölt el mindnyájunkat s még elfogultak vagyunk

kissé, hogyan tudnánk már önálló, tárgyi-lagos ítéletet alkotni?

Lassan-lassan gyűlnek össze ezek a tapasztalatok és együtt képezik majd azt a gazdag anyagot, a melyből a vélemények és ítéletek megalkothatók. Természetesen, különböző rétegek kerülnek össze. Jó és rossz, fényes és sötét felváltják egymást.

A becsületes munka és a kényelmes munkátlanság, a kitartó igyekezet és a léha feltűnni vágyás, a nemes izlés és a kiáltó czifraság, a szilárd alkotás és a laza, de mutatós tákolmány: mind megkapják a maguk jutalmát és a maguk érdeme szerint nekik járó kritikát.

Megeshetik ugyan, hisz ez minden napi dolog, hogy kevésbé érdemesek elviszik az igazi érdem elől a kitüntetést, de ezért a pártatlan közönség s az igazak tömege tudni fogja mérlegelni mindazokat az erényeket és hibákat, melyeket észrevesz.

Nagy eredményeket és hasznos tanulságokat várunk tehát az ünnepektől.

Bizvást reméljük, hogy megszilárdul az önbizalom, fokozódik a tetterő és nemes felbuzdulást nyer az erős nemzeti önérték, melyet minden magyar kell, hogy érezzen ez ünnepek alatt keblében.

Ragaszkodással a mult dicsőségeihez, bizalommal a reményekben dus jövő iránt és telve igaz lelkesedéssel égő honszerellemmel, hazafiúi hűséggel és törekvéssel a jó és nemes iránt: meg vagyok győződve, hogy az ünnepek haszna és eredménye általában csak előnyös és nagy lehet, mely le fogja rontani a hátrányok által felidézett visszahatást és épen, szinte diadalmasan tartja fenn a szépünnepek emlékeit.

Ilyen szempontokból tekintjük az ünnepeket és ezekkel a gondolatokkal elmélkedünk felőle.

Mert csak az az igazi ünnep, ami nemcsak a ruhában és külsőben, hanem a szívben és lelkekben is kiválik a hétköznapiaságból.

Ünnepeljünk tehát és vonjuk le a tanulságokat.

Dr. A. Á.

Hol volt a város?

Nagyvárad, május 10.

A millenáris ünnepek áradozó vizein egy szerény hajó szíjjeltépett roncsai uszkálnak, melyeken szánakozva néz végig a jobb érzésű ünneplő közönség. A szerencsétlen hajó árbocza a híres m. kir. tapintat vihártépett feliratát, nevét hordozza körül, mely roncsok élő bizonyossággal szólnak ama szomorú valóságnak, hogy bár az ünnepek variáns összeállításában, s a hazafias beszédekben igazán nagy sikereket tudunk elérni, azonban az ünnepek rendezéséhez megkívántató tapintat dolgában — ezen nagyon szükséges valamiben — még a honfoglaló újk és dedunokák megiehetős distanziában vannak.

Mindenütt széles ez országban, tisztelet a kivételeknek, mert olyanok is vannak, előfordult valami — csak tessék a lapokat olvasni, a mi nem tetézte az ünnepi hangulatot, sőt ellenkezőleg az ünnep harmoniájába belészólt egy pár hivatlan harsonás, és ha az egész ország ünneplő közönsége csekély kivétellel szenvedett ilyen látványosságokban, akkor sajnálattal regisztráljuk azt is, hogy Nagyvárad-város hatósága szintén exczellált az ünnepi hangulatnak diszszonáns akkordjaiban.

Az egész pedig csak egy jelentéktelen dolog. Nagyvárad-város különböző hitfelekezetei versenyeztek abban, hogyan ünnepejék Isten oltáránál az ezredéves hazát, s dicsérrel legyen mondva ebben a tekintetben a különböző egyházak nemes versenyre keltek. A hívek is szorongásig töltötték meg templomjaikat, s a szokott reverenciával várták az ünneplő rotabilitásokat, kik mai napság már elmaradhatatlan kellékei az isteni tiszteleteknek.

Nagyvárad-városnak egyik szerény hitfelekezete: a nagyvárad-i Czi-on-e-gylet magától érthetőleg szintén kivészi a maga részét a hálaadó ünnepekben és nagy előkészületeket tesz az ünneplés istentiszteletre. Természetesen meghív minden hatóságot. Az istentisztelet csak tizenegy órakor veszi kezdetét, hogy alkalmuk legyen a vendégeknek ide is eljönni és közönségünk legintelligensebb része szívesen veszi a meghívást és sorra jelenik meg: a kir. tábla, a vármegye, a törvényszék, Pénzügyigazgatóság, Járásbíró, közöshadsereg és honvédség, mind jelen van, csak egy hatóság tüntet távollétével a nagyvárad-i izraeliták ünnepléséről és ez — Nagyvárad-város hatósága.

Jelentéktelen dolog az egész. Hisz az istentisztelet áhitatosságán, annak külső diszén Nagyvárad-város hatóságának távollomradása nem változtat semmit, csak épen feltűnik. Feltűnik az és pedig joggal, hogy lehet

A „HÉTFŐI ÉRTESSITO“ TÁRCZÁJA.

A „Czenk“-tetőn.

A meddig csak visszazárlhat emlékem,
Templomom volt a természet énnékem,
Patak partja, temető-esőnd, bércz, róna:
Míntha mindig ujja, jobbá szült volna.

Ha meg egy dal lelkeken így fűlbongott:
Gunyolhattak, mint tebolgó bolondot,
A mindennap legkiáltóbb gondjai
Falak közé be nem bírtak fojtani.

Tán a világ? — Nem gyűlöltem én soha,
Nem is volt az soha hozzám mostoha;
S ha nem vagyok ott, hol lennem kellene:
Magam voltam önmagamnak ellene.

Sokat jártam az ily büszke szép tájat:
Főnn érezni tanított a csodálat;
Ott serdültem a végtelen rónákon:
Szabadság lett levegőm, napvilágom!

Igy volt, így van, így marad már halálig,
Bolond, a ki elemétől megválk.
Végfordulóm, csak hazai szép világ —
Taníts meg meg, mosolyogva lépni át! . . .

E. Kovács Gyula.

Kitépett lilium.

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárczája. —
Írta: **Viki.**

A szép, rózsás tavasz, a gyermek álmok mosolygó szemü háttere meggyilkolt, letörölt magáról egy gyermekálmot!

A millió, meg millió életet, rügyet, virágot fakasztó tavasznak most áldozat kellett: egy élet, a sok életért, egy lilium élete.

Talán . . . mert a természetben nem talált virágot, azért szakított a mi ártatlan, fehér liliumaink közül, a kiknek ég felé nyílt álmodozó, szelíd arcait itt látta tavaly is, meg azelőtt is . . . azelőtt is . . .

Gyilkos tavasz, kegyetlen tavasz! . . . ő nem hozott liliumot, s most meglapta érte az élet tavaszát . . . Kaczerkodik, tetszeleg kebelén egy letört liliummal! . . .

Vagy talán a tavasz szárnya alatt az enyészet is közénk lopózott, s míg amaz nem is teremtett, ez már arat!

Ki gondolná, hogy azokat a rózsákat, a miket a friss, bársonyos tavasz lehelet arcunkra csókol, egy felmagasztosult angyal arcáról csókolta le . . .

Milyen kegyetlen is a természet költészete!
— A tavasznak szíve, az ősznek lelke nincs;

az megígéri, ez megtagadja a boldogságot; az felszítja, ez elhamvasztja a reményt. A természetnek mi édes gyermekei vagyunk, de ő mostoha anyánk!

Egy szép, fiatal leány halt meg — hát ez is esemény?! . . . hiszen még csak meg sem ölte magát!

Nekünk, kik a megszokás közönyével vesszük a fiatal szívek öngyilkosságát, s el nem tudjuk képzelni, hogy egy szép fiatal lány kétségbeesés nélkül hagyja itt vágyainak, ábrándjainak tündérvilágát, bizony ez valóságos esemény.

Blazirtan, sivár lélekkel merengek el a liliumhullás fölött. Olyan vagyok, mint egy kiégett bolygó, mely vakon, vagy más bolygók fényében kering meg a mindenségben. Az elhamvadt vágyak, az elvihartott szenvedélyek a reflexiók alkonyati derengésében tűnnek föl már előttem. — És úgy, de úgy elszomorít, hogy egy ilyen kiégyuló reménnyel, égő és égető vágyakkal teli szív megint kialudt.

Egy ilyen teli szív! . . . Hiszen minden fiatal szív tele van csordultig, — de csak akkor vesszük észre, mikor már kiürült.

Egy szép, fiatal lány halt meg! Milyen szomoruan sokat mondtunk ezzel!

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsi-mazak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN kizárólagos festékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

az, hogy egy oly városban, hol a zsidóság a lakoságnak egy oly jelentékeny részét képezi, és mely annyira ponderál egy intelligenciájánál mint áldozatkész és soha kétségbe nem vonható hazafiasága által, ép maga a város hatósága által oly indolenciában részesítették, hogy még arra sem tartja érdemesnek e hitfelekezet ünnepélyét, hogy azon magát akár csak egy tanácsossal, vagy legalább egyik aljegyzővel képviseltesse?

Avagy talán a város urainak nem volt idejük, hogy megjelenhessenek a Cziontemplomban? Hisz a vármegye szintén részt vett a többi istentiszteletekben, és mégis legnagyobb igyekezettel sietett a tapintatnak eleget tenni, De különben az ilyen alkalmakkor előre szokott intézkedés tételni, hogy egy-egy hatóság tagjai között egymás között felosztatik, hogy ki-ki-hol jelenjen meg, hogy ép eleje vétessek az efféle tapintatlanságok által okozott kényes kérdéseknek. Tessék megnézni Budapestben. Ott a kormány még a kőbányai izr. templomban is képviseltette magát egy államtitkár által, mert tökéletes tudatában van annak a szükséges valaminek, mely a hatóságok eljárásainak a közönséggel szemben a. b. c.-jét képezi.

Nem a felekezeti érzékenykedés adta kezünkbe a tollat, korántsem. Mert hisz az egész mindegy volna, hogy a városi hatóság akár-mely felekezettel szemben követte volna a tapintatlanságot, de csak ép figyelmeztetnünk kell azt a hatóságot, melynek első sorban szent kötelessége egy közület lakosságának felekezeti válaszfalait nem ösmerni, hogy az a hatóság a város valamennyi faju és felekezeti lakosság hatósága, és mint tudjuk, kis jelentéktelen dolgoknak komolyabb következményei szoktak lenni, ezt pedig Nagyvárad város hatóságának meg kell előznie!

Anteus.

A cikket kiadtuk és az abban neheztelt tényt mi nem akaruk szépitni, azonban kötelességünk megjegyezni, hogy tudunkkal eddig épen a városi hatóság volt az, mely a hazafias jellegű istentiszteletek alkalmával mindig és imponáns számban szokott megjelenni a Czion-ban.

Hogy ezuttal mi okozta az elmaradást, nem tudjuk, de meg vagyunk győződve, hogy nem indolenciából történt.

IFJ. ULLMANN IZIDOR
fűszerkereskedésében
(Nagypiac-tér, kereskedelmi-palota)
az összes fűszer áruk
ugy nagyban mint kicsinyben a legjutányosabb árban szerezhetők be.

Egy szép fiatal lány . . . A kinek nemcsak lelke, hanem szive is van, s a kinek lelke jelen van a szív halálánál.

Egy szép fiatal lány! . . . a ki hetekkel halála előtt tudta meg, hogy meg fog halni; a kit minden lélegzete némán figyelmeztetett, hogy perczről-perczre közeledik az enyészethez, s hogy az élet neki már csak siralomház, semmi egyéb — pedig ő milyen más egyének képzelte!

A legkeserűbb kiábrándulás után is olyan végtelenül nehezünkre esnék itt hagyni az életet — hát még akkor — mikor még a tapasztalatlan szív lelkesült vakságával hisszük, hogy a z nem egyéb, mint a mi tündéri álmvilágunk.

Milyen varázsa is lehetne a túlvilágnak akkor, mikor még szebbnek képzeljük nála a való világot.

Istenem! Lehet-e valami örületesebb, rettenetőbb dolog: mint a halál biztos tudatával élni, számlálgatni a muló napokat, perczeket, érezni, mint halkül a szív verése, finomodik semmivé a lehellet.

Érezni, látni a beteg határtalan, vérszomjas irigységével, hogy leánytársai élnek, egészségesek és élveznek — ő nélküle.

És ő már sohasem fog velük együtt mulatni; együtt nevetni boldogan, önfeledten!

Az építkezésekről.

— Egy szó magunkhoz. —

Legyünk már egyszer őszinték.

A törvényhatósági bizottság tagjainak egy része mérges atakkal támad azért, mert a színház még nincs felépítve Nagyváradon.

A közönség tekintélyes száma morog, mert a városi közvagyon értékesítése olyan irányban történik, ami nem lesz jövedelmező s így a hiányt a községi pótdából kell fedezni.

Pedig való tény, hogy olyan nagy építkezések nyomakodnak előtérbe, melyeket felépíteni feltétlenül követeli a közérdek.

Ámde követeli-e azt a közérdek, hogy a tűzvérségi laktanya, a színház, a városháza ugyanegy időben építtessék?

A városatyáknak kötelességük volna ügyelni arra, hogy a szoros egymás után betartassék az építkezéseknél.

Tudjuk ezt jól, hogy az építkezések számos munkakereső embert hoznak városunk területére, tehát a közvetett jövedelmi szaporulatot emelik, azonban a mult év a tanúság arra, hogy mihelyt a város nagy építkezéseket nem csinál, a város lakosainál a legnagyobb jövedelmi hiány áll elő, a visszaesésre nemcsak a sertés-zárlat, a Lászlómalom veszélye, a vasúti hivatalok elvitele, hanem még az építkezések hiánya is hatással van.

Az okszerű gazdálkodás tehát azt követeli, hogy városunkban a nagyobb, soknemű munkára kiterjedő építkezések egymásután történjenek.

De ugyancsak a nagy építkezések kimerítik a városi pénztárt, sulylyal neheznek a város lakosainak jövedelmére s mert nem készletben levő pénzből, hanem kölcsönből építtetnek, megterhelik a város lakosait nagy mértékben.

Alig, avagy még ki sem hevertük a vízvezetési építkezésnek egyes háztulajdonosokat terhelő sulyát, már is újabb terhekről gondolkozunk; olyan újabb terhekről, melyek a szellemi jövedelmen kívül más jövedelmet nem adnak.

Ezt a város lakossága ki nem bírja.

A közjövödelmek fokozása által törekedtünk a város lakosainál a megélhetést megdrágítani.

A sok üresen maradt lakás s az ez által elvesztett jövedelem tanúságot tesz arról, hogy nem minden terv és követelés czélszerű.

A pénzügyintézetek zárszámadásainál történő ki-

Soha! soha! . . .

Meglátogatják barátai. Megdicsérik, milyen jó színben van, milyen szép piros az arca, ma holnap fölgyógyul és ő érzi, hogy ez a beteg piros a halál üdvözlő csókja, érzi, hogy ezt barátai is tudják, és azt hiszik, hogy megmentik őtet, ha hazudnak neki.

Mikor elmennek, elgondolkozik. Lelkében összehasonlítja az ő lesóványodott beesett arcát, melynek halványságából úgy kéri az élénk piros folt, az ő kidagadt nagy szemét, barátainak életvidor, egészséges arcával. S az a végtelen bánat, kétségbeesés, keserűség, gyűlölet, irigység, mely az összehasonlításra elfogja, beleolvad valami sajátos érzéktelen lemondásba.

És ez a lemondás a szív haldoklása.

A lélek még virraszt a meghalt szív felett öntudatlanul.

Öntudatlanul, mert a női léleknek a szív az öntudata.

Az összeomlott, félig élettelen, félig lélektelen test még vegetál, míg egyszer észrevétlenül átalmodja magát az örökkévalóságba.

Kis barátai a letépett lilomnak, tegyének sirhalmára e koszort.

mutatás nagy bizonyosága annak, hogy a közterhek nagy tömege honnan fedeztetik.

Ez nem mutat egészséges állapotra.

Hogyha a pénzügyintézeteknek céljuk az volna, hogy az ingatlanokat kezeikbe keríthessék, egyszerűen sürgetniök kell a jelenlegi gazdálkodási rendszert s a birtokcsere kimaradhatatlan, azonban mert érdekek nem ez és nem lehet ez, nekik maguknak kell a felmerült ideáknak vagyoni szempontból vetőt mondaniok.

A város közölete egészséges csak ott lehet, ahol a helyes irányról a közönség a nagy szavakért le nem tér, vigyázni kell tehát épen azoknak, kik ma a közélet vezetői, nehogy vész érje városunkat a nagy hangú szavak miatt.

—6.

Millenáris egyházi beszéd.

— Tartotta **Goldis János** püspöki helynök a gör. kel. templomban. —

A magyar állam ezen év folyamán fejezvéen be fennállásának ezeréves korszakát, hazai kormányunk dicsőségesen uralkodó felséges királyunk beleegyezésével jónak találta ezen nagyjelentőségű ezredévi határidőnek kellő fényvel való megünneplését elrendelni.

Ezen millenáris ünnepély legnagyobb jelentőségű momentumát a jó Istenhez való hálánk képezi, hogy ezen ezeréves hosszú idő minden viszontagságai mellett, szeretett közös hazánkat a velünk lakó testvér-népekkel együtt megóvta s fentartotta.

Mi is e hazafias kötelesség teljesítésül megyés püspökünk Ó Méltóságának, a vallás és közoktatásügyi magyar királyi miniszter ur Ó Nagyméltóságának intézkedéseivel összhangzó körrendeletéhez képest, ma a szokásos isteni tisztelet mellett hála-ímat emeltünk menyeki Atyánkhoz, kérvén őt, hogy szerett hazánkat továbbra is megóvta s fentartsa; oltalmazza s tartsa meg ennek együtt lakó népeit békében és egyetértésben; kérvén egyuttal dicsőségesen uralkodó császár és királyunknak I Ferencz József Ó felségének hosszú és boldog életet, az ő bölcs jogara alatt együtt élő népek boldogítására.

Ezen év reánk nézve nagy jelentőségű; epochális jelentőségű ez szerett hazánkra nézve, mert a csalhatatlan egyetemes történelem tanúsága szerint e világ népei közül kevésnek jutott ason ritka szerencse, hogy egy felette sok megpróbáltatáson keresztül ment multja után, az mint élet-erős állam ezer éves jubileumát megünnepelhesse.

E nagy jelentőség kifejezést nyert az általános áramlat által rendezett ünnepélyekben, nyert különösen az ezredéves kiállítás megnyitása alkalmával Felső királyunk által a világ-népek képviselőinek jelenlétében adott emlékezetes válaszban.

A magyarok, mint ural-altaikus nép K. u. a 9-ik században Ázsiából bejövén, ugy utközben, mint az itteni népekkel kiállott számos és véres harcok után, az európai népeknek szokásos kísérletezés mellőzésével Szent István első magyar apostoli király bölcs uralkodása alatt a Kárpátok, az Adriai tenger között monárchikus államot alapítottak.

Ezen, kereszténynyé lett magyar állam az ezer éves korszak lefolyása alatt sokszor részesült a vérkeresztségben is: Volt ezen ország a tatár-áradat által annyira elpusztítva, miszerint a történelem tanúsága szerint napokig utazhatott az idegen annak minden részében a nélkül, hogy emberi lényel találkozott volna, hanem lépten-nyomon csak levegőt mételvező holttestekre békant, melyekből táplálkoztak a hollók és sasok, volt ezen ország bebarangolva s pusztítva a vendégszeretettel visszaelő kereszties hadak által, volt leigázva s kisziva a félhold fegyvere által, melytől rettegett a vén Európa.

Tehát nagyon természetes, hogy ezen, bár a nyugoti kultura közvetlen szomszédságában fekvő ország a tudományok és művészetek ápolásában mindannyiszor »inter arma silent musae« alapigazság szerint akadályozva volt: mégis mint kis magból a terebélyes tölgy, naggyá fejlődött s eléggé megerősödött, hogy bármely oldalról létét fenyegető viharokkal sikeresen szembe szállhasson; an-

Kőbányai Polgári serfőző
részvénytársaság Kőbánya.

Képviselve
Gerő Zsigmond által
Nagyváradon,
Kapuczinus-utca 56. szám,

hol legjobb minőségű Polgár-sör, Király-sör, Szent-Istvan-sör és Bak-sör ugy hordókbau, mint palaczkokbau mindig friss töltésen a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

nál is inkább, mert tudományok és művészetek tekintetében ma az európai műveltség magaslatán áll.

Tudvalevő az is, hogy a sok háboruszkodás mellett, mely ellensége minden kulturális haladásnak, ezen állam fejlődését sokáig akadályozta az osztály-rendszer is, mely az alsó néposztályra, mint fában a szu, felette káros volt.

A lombos korona sok századon át büszkén dicsekedett, hogy egyedül ő disze és gyümölcsöző része a fának; a törzs egyre viszonzta, hogy a büszke koronát ő tartja fenn; míg végre a földből felhangzott a gyökerek menydörgő panasza: hát nekünk, kik mindkettőtököt táplálunk, nincs jelentőségünk?

A korona, hazánk arisztokráciája 1848-ban ezen időszaki szótát megértette, s a nép válláról a jobbágyság nyomasztó járma levétetett, kimondatván az ország valamennyi népére nézve a szabadság, egyenlőség és testvériség.

De itt egy analógiát látunk a polgári és az egyházi államok között: mert valamint az egyházban az üldözések megszüntével kezdődtek tulajdonképpen keresztényeknek a vitatkozások és herezisek, épen úgy hazánkban is a privilegiumok megszüntése s a jobbágyság eltörlése után veszi kezdetét a különböző ajku népek közti versengés és civódás; s mint mindenütt, úgy e fermentáció megszüntéhez is idő és kölesönös türelem szükséges.

Feljegyeztem egy évek előtt lejtárszódot, a tudós világban s a lapok által mint ritka természeti türeményt felhozott esetet: hogy az oceán egyik partján a krokodilus megtámadván egy oroszánt, az éléthalál-harcot az oroszánknak közel végki-mérüléséig folytatták, midőn egyszerre egy óriás kígyó, mely a vízből kísérté figyelemmel azok küzdelmét, villámgyorsasággal vetette magát a krokodilusra, s hatalmas testével csontjait összeropogtatván, megölte, mi által az oroszán élete meg lett mentve.

Itt maga a természet adott s ad naponta, nagyon sok példát arra, hogy életérdekeink által mindnyájan utalva vagyunk közös ellenségünk ellen egymást megvédeni, s kik e közös haza fia vagyunk, egymást szeretni.

A természetben a tarka színű virágok csoportja tetsző; a különböző fajú madarak éneke gyönyörködtető, a különböző égi testek összhangzó mozgása bámulatos, a többféle nemzetiségű egyénekből összeállított hadtest taktikus menete elragadó: csak ugyanazon haza polgárainak együttélése legyen diszharmonikus és természetellenes? Mikor magának jóságos Királyunknak is a jelszava: "Viribus unitis" (egyesült erővel).

Egy anyának a gyermekei is néha civódnak egymás közt; a nagyobb és erősebb testvér olykor-olykor megrója a nála kisebb és gyengébb testvéreit; de a közös anya türelmes, és végre mindegyiknek igazságot szolgáltat, mert mindegyiket szereti és tartozik szeretni; mindegyik iránt ugyanazon mérvben érez örömet és fájdalmat; mert mindnyájan, nagy és kicsiny, erős és gyenge erejükhöz képest hozzájárulnak a ház fenntartásához, valamint e haza minden polgára tehetségéhez képest hozzá járul az állam fenntartása és gyarapodásához.

"Ez az én parancsolatom, hogy szeressétek egymást, mint én szeretlek titeket" mondotta a megváltó Krisztus (János XV. 12.)

"Ti szabadságra hívatotok, de szabadságotok ne használjátok fel ürügyül" hangsúlyozta a nemzetek apostola (Galat. V. 13.)

"Ha egymás ellen emeljük fegyvereinket, akkor nincs szükség hogy az ördög is részt vegyen a mi cselekedtünkben". Oktat Arany szája S. János (VIII komp.)

"Mert többet ér a testvéri szeretet

Mint a fegyver, a mely lever

Vitéz hadsereget" mondotta. Dositei, a keleti egyház bölcs férfja.

"Ha nem vagy képes az ellentétes parthoz egyenesen uszni, usszál az áradat irányával részút és erőd kockázatátatása nélkül célt fogsz érni" mondja a román hierarchia visszaállítója. Saguna András.

Idézeteimet befejezem Gozsdu Manónak a felső házban elmondott emlékezetes szavaival; kinek veritékével gör. keleti román egyházunk intelligenciájának generációi neveltetnek és fokozatosan nagyobb számban fognak neveltetni: "Az isteni gondviselés, maga a világ népeinek Istene tűzte ki a magyar és román nemzetnek azon rendeltetést, hogy együtt kell nekik egy örökké tartó frigyben élniök, egymással van dicső jövődjük,

egymással szemközt mindkettőjüknek veszniök kell".

A románoknak ugyancsak e nagy férfja és jótevője 1866-ban a megyénkbeli tenkei kerület választóihoz többek közt ezeket mondta:

"Testvéreim! Ti azt mondjátok, hogy éljen Gozsdu: én pedig mondom, hogy csak addig éljen, míg a ti érdekeitek és javatokért fog közreműködni, és azon pillanatban, melyben meg fog szünni a ti érdekeitek képviselője, Gozsdu tovább ne éljen".

Ime egy minta hazafi, ki közös hazánk érdekeit saját nemzetisége érdekeivel, a magyar érdekeit a román érdekeivel össze tudta egyeztetni.

Eltérő elvek és muló nézetek miatt tehát mi egymást ne kárhoztassuk, hanem nyelv és vallásra való tekintet nélkül egymást szeressük, egyetértésben közreműködve mindnyájan közös hazánk javára és boldogítására, melynek javától és boldogságától függ a mi javunk és boldogságunk.

Minden téren egymást buzdítva teljesítsük kötelességeinket közös hazánk iránt, mely minket szült, felnevelt, táplál, és mikor a jó Isten akarni fogja, kebelébe majd ismét befogad; mert épen a mi román közmondásunk szerint (»Fie pana cat de rea i tot mai buna'n téra mea») — Bármilyen rossz a kenyér, még is itt-honn többet ér.

Modern étterem Rimanóczy-szállodában, DEMETROVICS MIKLÓS

jóbirú vendéglőjében kitűnő ételek, tisztán kezelt italok jutányos árban kaphatók.
Naponta Dula Miklós zenekara játszik.
!Pontos kiszolgálás!

Visszafejlődés.

Nagyvárad, máj. 16.

A mi a világot a tökéletesedés felé vezette: az a szeretet.

A szabad és nemes eszmék harczaiban ez volt mindig a lobogó, melyet koronkint a durva erőszak megtépett, ostromolt, de nem tudta kitépni soha az emberiség szívéből.

Elhulltak körötte a nagy szívek, pataként ömlött a vér, de a lobogó nem került prédára.

Az emberiség haladt előre, és a szeretet melege világszerte szállt odább-odább, olvasztotta az utjába akadt jégkérgeket, melyek alól a salak hőmpolygott tovább a szentes áradattal.

A jégkéreg, az iszap csakhamar eltűnt és a civilizáció virágos kertje támadt helyén.

A szeretet munkál most is. Kigyóbarlangokba, sötét vadonokba árad, harcra a vadakkal, s tudatlansággal, az érzéketlenséggel, hogy az örökvilágosság fénye derüljön ki az elhagyott helyeken.

És míg a fejlődés természetes prozesszusa folyik a vadonban, a meghódolt területeken a visszaesés, visszafejlődés mozgását vehetjük észre.

A műveltség magas fokára emelkedett, tudományos népek szíve egyre hidegül: az egyesekből álló társadalom minden műveltsége, tudománya dacára önkéntelenül a sötétbe vágyik, bántja szemét a nagy világosság.

Miért, miért?

Olyan társadalmi kérdés, melyre igaz nehéz megfelelni.

A theologusok a vallástalanságban, a szeretetlenségben találják az okot; az ugynevezett felvilágosodottak az igények túlhatásában.

Ákár egyik, akár a másik feltevés igaz: midégy!

Tény, hogy sivár a szívünk, sivár a lelkünk. Nem tudunk szeretni. Társadalmi létjogosultságunk nincs, mert általában minden gondolatunk csak az „én-t” hizlalja. A közérdekért rajongó, faragó egyént „bolondnak” titulázzuk, aki okosabb dolgot mivelne, ha a saját érdekét istápolná.

Tény, hogy sivár a szívünk, sivár a lelkünk. Nem arra törekszünk, hogy egymást gyámolítsuk, boldogítsuk, hanem irigyeljük a másikat, mert annak nagyobb az ugynevezett szerencsége, vagy lenézünk, mert ránk szorult. Legtöbb esetben meg egymással hadi lábon állunk, mert meggyőződésünk eltérők és érdekeinket féltjük.

Tény, hogy sivár a szívünk, sivár a lelkünk. Elvezeteink inkább az érzékiségen, mit a szellemiségen alapulnak. A dinom-dánom, hejehuja jobban esik a szívünknek mint a nemes, a jó, a szép gyönyöre.

Egoisták vagyunk szörnyen. És ezt a felfogást általában nem cáfolja meg az a különben elismerést

érdemlő pár népkonyha, pár szegényt gyámolító intézet, mert az csak a manapság ugynevezett kivételes „bolondok” fantasztikus cselekménye.

Egoisták vagyunk, mert milliók és milliók vesznek el évenként szüles Magyarországon éhen és anyai szeretet nélkül és sem az államnak, sem a társadalomnak, nem dobban meg a szíve.

Telik ágyukra, fegyverekre, börtönökre, fogházakra, toloncz-házakra, de nem telik szegény- és lelenczházakra, gyermekmenhelyekre.

Sivár a szívünk, sivár a lelkünk, mert nem indít meg minket a kitett, vagy ápolás nélkül hagyott apróságok siránkozása, a munka és keresetképtelen elagottak esdő könyörgése.

A veszedelmes, támadó éhezöket elzárjuk, ártalmatlanokká tesszük, de az ártalmatlan tehetetleneket veszni hagyjuk.

Ez pedig nem a szeretet, ez az önzés.

Az önzés pedig nem más mint a visszafejlődés jelensége a vadonba, a sötétségbe.

Érett gyümölcs volna a mi társadalmunk, a mi fejlődésünk, a mi haladásunk?

A levélhullást jelenti-e a hidegülés? Mint a természetben, az emberi fejlődésnél is be kell következni annak az elmaradhatatlan dermetségnek?

Adják meg a választ ezekre azok, akik még hisznek és szeretnek. —i.

Levél a kiállításról.

Budapest, 1896. május 12.

Ugy a napi, mint heti képes és nem képes lapok tülön-tul foglalkoznak a mi országos kiállításunk fény- és árnyoldalainak leírásával, nap mint nap olvasunk lapjainkban a kiállított tárgyak rendkívüliségeiről, a vendéglősök stb. elviselhetetlen bánásmódjáról.

Ezuttal én nem akarok ezen sajnosan való thema fejtegetésébe, okaiba és orvosságának ajánlásába bocsátkozni, hanem a kiállításon tapasztalt néhány észrevételemet óhajtanám az érdekeltek figyelmébe ajánlani.

A kiállítás labirinthusában bármerre fordulunk, lépten-nyomon találkozunk a fővároson kívül a vidéki városok ipari, kereskedelmi és szellemi fejlettségének produktumaival, fényes, aranyos betűkkel ékeskednek a kiállított tárgyak felett azon táblák, melyek dicsőségüket részben a kiállító városára is sugározatják.

Temesvár, Debreczen, Kolozsvár, Szeged stb. dicséretre méltóan vannak képviselve, s tekintettel Nagyváradnak úgy a kereskedelem, mint az ipar és a szellemi fejlettség emporium-voltára, nagyon gyenge az a kép, a mit városunk a kiállításon produkál.

Talán nem is azért, mert a vállalkozási képesség városunkban oly lanyha volna, talán nem is azért, mert a kiállított tárgyak nem méltán sorakozhatnának a többi városok e produktumai mellé, hanem a kiállítás rendezésének városunk kiállító rovására történt indolenciája. Még csak a legavatottabb sem képes kikutatni a félreeső helyeken, a minden tábla nélkül ellátott s Nagyváradról származó tárgyakat.

Jó magam is csak a kiállító nevére ismertem meg, hogy nagyvárad, egyik kiváló tanárunknak derék preparatuma, de azt már még neve mellé is feleslegesnek tartotta írni, hogy Nagyváradról.

Míg másutt ökölnyi betűkkel van a kiállító és származási helye kiírva, addig egy nagyvárad kocsigyártó csinos kocsijának alig észrevehető helyén 1-2 hüvelyknyi nagyságu s a tárggyal egyszínre festett táblácska mutatja a kiállító nevét.

Tanügyi kiállításunkban ember legyen, a ki rátalál valami nagyvárad tárgyra, holott úgy tudom, meglehetősen szépen volnánk képviselve.

Egyáltalában végig sétálhatunk az egész kiállításon, egy tizedrangú városka nevével is többet találkoztam, mint Nagyváradéval, melyet a magyar Birminghamnek szeretünk nevezni.

Azon hiszemben, hogy jelen soraimmal az érdekeltek figyelmét felhívhatom, ajánlom a kiállító figyelmébe azon körülményt, hogy tekintsék meg

a más városokból felküldött tárgyak elhelyezését és kiállítási módjait, akkor fognak alkalmat keresni és találni arra nézve, hogy e tekintetben városunk régi jó hírnevét nem fogják engedni teljesen a háttérbe szorítani.

Gaspard.

A kedvezményes vasuti jegyek.

Nagyvárad, május 16.

A kereskedelemügyi miniszter urnak a kedvezményes vasuti jegyekre vonatkozólag április elsején életbe léptetett utasítását az összes állami alkalmazottak valóságos lelkesedéssel fogadták, s a törvényhatósági tisztviselők mindent elkövettek, hogy ezen kedvezmény reájuk is kiterjesszék.

Az öröm azonban korai s a törvényhatósági tisztviselők kérelme pedig indokolatlan volt, mivel ha a dolgot jól meggondoljuk, ezen kedvezmény minden inkább, csak nem kedvezmény.

Az érintett magas miniszteri rendelet ugyanis azt mondja: az arczképes évi igazolványok egyenként 1 frt 50 krnyi bélyegilleték és 50 kr kezeletési költség lefizetése ellenében állítatnak ki, s ezt mindenki úgy értelmezte, hogy az 1 frt 50 krból a hivatalos kiadványra (jegyre) az illeték díjjegyzék 46. t. 1. pontja szerint 1 frt, a kérvényi bélyegre 50 kr esik; s ennek megfelelően több előkelő fővárosi lap a szerkesztői ízenetekben értesítette is a folyamodásra jogosultakat, mily nagy volt azonban a meglepetés, midőn a m. kir. államvasutak igazgatósága a 2 frt készpénzzel felküldött, de bélyeggel el nem látott kérvényeket egyszerűen azzal küldte vissza, hogy tessék a kérvényre 50 kr. bélyeget ragasztani, különben a kérelem nem tárgyalható.

A jegy most már megvan, s kerül minden egyes tisztviselőnek a fényképen kívül 2 frt 50 krba.

Ami azonban ezen kedvezményt valósággal évenként megújuló teherré teszi, azon körülmény, hogy csak egy évre szól, s így azt meg kell újítani. Igen, csak hogy minden megújítás 2 frt 50 krba s egy arczképbe kerül; mert a kis sárga bőrfüzetek úgy vannak készítve, hogy azokból az arczképet — szétszakítás nélkül kivenni, s így a következő évben újból beküldeni nem lehet. De mindezeknél méltánytalanabb, hogy a borítékot is évről-évre meg kell venni, mivel annak küllapjára az évszám van aranyos betűkkel — nyomtatva.

Kérdem, nem egyszerűbb lett volna az igazolványt egyszer-mindenkorra, — úgy mint a trafik-engedélyt — kiállítani, s abban üres lapokat hagyni, a hivatali főnök azokon az illető tisztviselő szolgálati alkalmazását évről-évre igazolni; vagy pedig ha a főnökökben nem biznak, legalább ne kellene ezért a kis bördarabért évenként az előállítási költséget fizetni, mi úgy lenne elérhető, ha azokra az évszám nem nyomtatná rá, hanem a belső nyomtatott igazolványi rész csak zsinórral lenne belefűzve, s évenként csak az újított meg.

De ezektől eltekintve legfurcsább az, hogy az összes állami alkalmazottak a X. és XI. díjosztályt kivéve kényszerítve vannak azon jegyek megváltására a rendelet I. rész 5 pontja értelmében; a minisztertanács pedig a f. évi márcz. 25-én tartott ülésében hozott szabályzat 58. §-ával kimondta, hogy ha állami tisztviselő mérsékelt jeggyel bír, a hivatalos utazásról készített számlában csak mérsékelt vasuti jegyek árát számíthatja fel; tehát a saját pénzén szerezzék meg magának azon kedvezményt, hogy az állam költségére féláron utazhassék, mert bizony évenként alig egyszer egy kis rövidebb utazásra veheti magán utazásnál hasznát, melynél még a jegy-költség sem térül meg.

Tisztelt törvényhatósági tisztviselők, csak sürgessétek, hogy a kedvezmény rátok is kiterjesszék, mit ha sikerül elérnetek: gratulálunk hozzá.

M. Gy.

H i v a t a l o s.

Meghívás.

Az iparos-tanonciskolai bizottság tagjait, a városház tanácstermében folyó évi május hó 21-én (crütörtökön) d. u. 4 órakor tartandó ülésre tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1896, május hó 14-án.

Ragány János,
elnök.

7742—1896. rkp. sz. Nvárad-város rendőkap. hivatalától.

Hivatalos hirdetmény.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala a vonatkozó földművelésügyi miniszteri rendelet értelmében közhírré teszi, hogy az Alsó-Ausztriában fekvő Neunkirchen városba, továbbá a Sziléziában fekvő Friedek és Wigstadt városba, végül Pisek és Teplitz városokba Magyarország és Horvát-Szlavonország területéről a sertések levágott állapotban (sertésus) a 406. állategészségügyi értesítőben) 1896. évi 2242. számú földművelésügyi miniszteri rendeletben foglalt általános feltételek mellett bevihetők.

Nagyvárad, 1896, május 10-én.

ifj. Rimler,
rendőrkapitány.

8161—1896. rkp. sz.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

Hivatalos hirdetmény.

Dienes István városi rendőr f. évi május hó 16 án délután 1 órakor a rendőrkapitányi hivatal 28. és 29. sz. kézbesítési iverit 9 darab aktával a Szent-László-téren. Kert- és N. Pecze-utzán át elvesztette. Ez azon felhívással tételik közzé, hogy azok, kik az elveszett kézbesítési iverit s akták hollétéről netán tudomással bírnának, azt a rendőrkapitányi hivatal 8. sz. szobájába haladéktalanul jelentsék be,

Nagyvárad, 1896. május 16-án.

Ij. Rimler Károly,
rendőrkapitány.

A városi közgyűlésből.

— Ismertetés —

A közbeesett ünnep miatt pénteken tartotta Nagyvárad-város törvényhatósági bizottsága rendes havi ülését, melyen a polgármesteri havi jelentés javaslatának elfogadásával köszönetet szavaztak a 37 gy. ezred parancsnokságának, a gázgyárnak és Propper N. Jánosnak a millenáris ünnepségek körül tanúsított áldozatkészségükért.

Dr. Várad y Zsigmond interpellált a színházdr. Moskovits József a Peczszabályozás kérdésében, melyekre Sal Ferenc polgármester megadta a kellő felvilágosításokat.

Legnagyobb vitát provokáltak a városház építésére vonatkozó tervek, melyeket a város megvásárol.

A rajztanári állások szervezésére vonatkozó javaslatot visszaadták a tanácsnak újabb tanulmányozás végett.

A gyaloghidak szabaddá tételét kéri a tanács javaslat értelmében elvetették. Tíz szegény iparosnak 250 frt segélyt szavaztak meg és Sarkadi Ignác t. irdogazgató nyugdíjazási kérvényének helyet adtak.

Beczkay Lajos azon indítványát, hogy a millenáris év emlékére a tisztviselők szolgálati éveit három évvel felemeltessenek és ez a nyugdíjigény-nél figyelembe vétsék, Hlatky Endre ellenzése és Schöpflin Ágoston pártoló felszólalása után kiadták a jogügyi bizottságnak.

A színházi hét.

(Kritika.)

»Én vagyok a Goldstein Számi! Én vagyok a Goldstein Számi! és harmadszor is »én vagyok a Goldstein Számi!« Ez a mottója a heti műsornak. A hét elejét és végét két kedves zenéjű operette: a Nebántsvirág és Böregér foglalja el s az egészbe mintegy közékelődik a csütörtökön megismételt diszeloadás: Álmos és Árpád, tableaukkal, görög tüzzel és király-hymnussal megspékelve. Ez a színházi hét képének pillanatnyi fölvétele.

Természetesen legelőször is a hét főhősével:

Goldstein Számival kell kezdenünk, de csak azért, hogy minél hamarább végezzünk vele. Hogy egy pár sort mégis szentelünk neki, azt csakis a munkácsi zsidó fiu kitűnő személyesítőjéért, Megyeri igazgatóért tesszük. Őszintén tapsoltuk az igazgatót pompás alakításáért. Elvégre a művészet bármiben nyilvánuljon is az, mindig elismerésre méltó s ha azt mondjuk, hogy az igazi munkácsi zsidó fiut láttuk magunk előtt eredeti jargonjával, gesztusaival, bőbeszédűségével s nem Megyeri igazgatót, ezzel mindent megmondtunk. Hálátlanok volnánk azonban, ha meg nem emlékeznénk Megyeri méltó partneréről: Virág Toncsi bájos alakítójáról, S. Áldor Juliskáról is, ki eleven játékkal s pár szép dalával életet öntött ez üres darabba. Még csak egyet. Goldstein Számi kassa-darab ugyan, de háromszor egy héten adni, talán mégis sok.

Jól tenné az igazgatóság, ha egyidőre levenné a műsorról, különben a közönség megunja s akkor a darab jövedelmezőségéhez fűzött remények sem ütnek be s Goldstein Számi nálunk nem jubilál.

S most térjünk át az operettekre, melyekre általánosságban mindjárt megjegyezzük, hogy e műfajnak határozottan hivatásosabb s nemesebb missziója van, mint a zenés bohózatoknak, mert míg a zenés bohózatnál a szöveg rendesen férczmű s csak nagyobb hatás kedvéért van beleszöve egy kis gyenge muzsika, addig az operette librettója nem ritkán megfelel a dráma minden követelményeinek s nem egynek zenéje valódi kis opera. E tekintetben csak a régebbi termékekre hivatkozunk és pedig különösen Planquette, Audran és Offenbach bájos szerzeményeire, ámbátor az újabbak között is akad elég.

Mindjárt itt a Nebántsvirág az újabb kori operettek határozottan egyik kiváló terméke, melynek zenéjét, akárhányszor is halljuk, mindig szívesen élvezzük s igazi francia szellemmel megirt szövegén mindig mulatunk. Ez alkalommal új személyesítőit láttuk a czimszerep pajkos, pikáns apáca-növendékét: Turcsányi Olgától, ki — jól lehet hangja, sőt játéka nincs arányban szépségével — igen elfogadható énekesnő, kivált ha visszaemlékszünk a tavalyiakra pl. Szathmáry Rózára, kinél Turcsányi Olga határozottan jobb.

Különben az ő tehetségéről is csak akkor mondhatunk határozott véleményt, ha majd többször fogjuk látni s nem lesz lámpaláza, mint első ízben.

Egyébként szívesen láttuk visszont régi ismerős Celestin Flodirunkat Megyeri kitűnő alakításában, valamint jól mulattunk Rózsa hegyinek a színigazgató kicsiny, de hálás szerepében bemutatott igazi kabinet-alakításán. Vendrey is a régi jó volt mint mindig.

A másik operette a Böregér, Strausz e fülbemászó zenéjű vig operettejét már igen sokszor s jó előadásban élveztük, de a mostaninak az kölcsönzött kiváló érdeket, hogy ez alkalommal az eddig tartalékban levő, sokat emlegetett Forrai Ferike lépett föl első ízben. Nos, várakozásunkban nem csalódtunk. A debut beütött. Az új énekesnő csinos szinpadí alakja, ügyes játéka s iskolázott hangja mindjárt meghódította közönségünket s harmadik felvonásbeli nagy áriája után lelkes, buzditó tapsok hangzottak föl. Forrai Ferike határozottan nyereség a társulatra.

Jóllehet, hogy az operettet nem láttuk oly jó s összevágó előadásban, mint máskor, mindamellett magasan kiváltak a szereplők közül Mezey (Alfred) és S. Aldor Juliska (Rosalinda). Ez utóbbi különösen a 2-ik felvonásban előadott magyar dalai egykével aratott sűrű tapsokat, szerepét egyébként is művészettel, bájjal juttatta érvényre. Áldor Juliska tehetsége kezd mind jobban kidomborodni. Már most is jó primadonnának mondhatjuk, de lehet belőle kitűnő is. Lányi Edith (Orlovski hg.) kissé kedvetlenül játszott, dalai azonban jól sikerültek, jó volt még Vendrey (Frank) és Rózsahegyi a börtönör szerepében, nemkülönben Józsa is, ki ez alkalommal először mutatott be sikerült alakítást.

Végül még a megismételt diszeloadásról kell megemlékeznünk. Gyarmathy királyhymnusát az összes személyzet szép öszhanggal adta elő, a tableauk hatásosak és festőiek voltak, Álmos és Árpád pedig tökéletesen megfelel egy igy alkalomra megkivántató darab követelményeinek, kivált ha két oly személyesítőre talál, mint E. Kovács Gyula (Álmos) s Klenovits György (Árpád) s ha oly szép diszletek emelik a hatást, mint a milyen a kolozsvári szintársulat. Kiemelendő E. Kovács Gyula ódai szárnyalású prologja, melynek hatásos helyeit maga a szerző juttatta érvényre művészi ihlettel előadott szavallatával.

S most az előadottak alapján nem tartjuk fölöslegesnek kijelenteni, hogy a heti műsor nem

elégítette ki a nagyváradi közönség műizlését. Klaszszikusabb darabokat kérünk, bohózatot is lehet hébe-hóba, színre hozni, de nem háromszor egy héten. Nem tévedünk, ha azt mondjuk, hogy a gondosan megállapított műsor első feltétele a színház lételemének s jó műsor mellett soha lehet remélni teleházat.

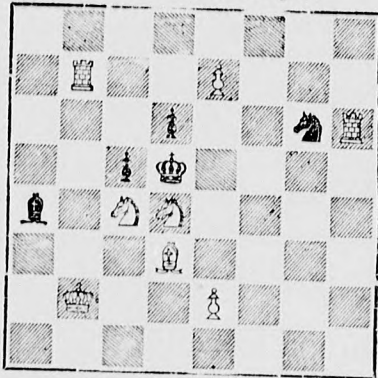
G. Ö.

Heti sakkszemle.

Kovátvezető: **Gesztesi Ödön.**

31. feladvány.

Onitii Valér, Szeged.

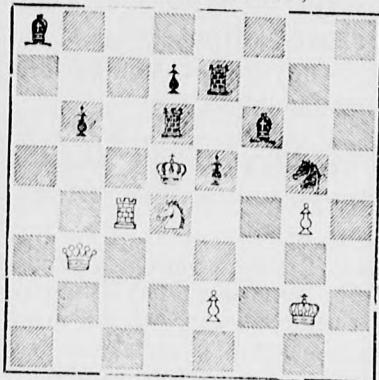


Matt a 3-ik lépésre.

32. feladvány.

Václav Tuzár, Prága.

(Ceské Listy Sachové.)

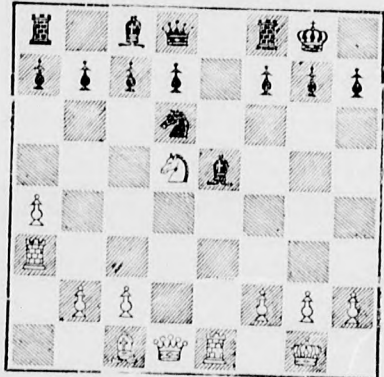


Matt a 3. lépésre.

13. végjáték.

(Chess Monthly)

Sötét: Amateur.



Világos: *Chempell.*

Fenti hadállás egy a St. George's Chess Clubban, 1895-ben váltott játszmából való. Sötét 12. lépése F f6 : H e5 volt, mire világos következőképp döntötte el a játszmát:

Világos:

Sötét:

- 13. B e1 : e5 H d6-c4?
- 14. H d5-e7+ K g8-h8
- 15. B a3-h3! g7-g6

Ha H c6 : e5, úgy 16. B h3 : h7+ s a következő lépésre matt.

- 16. B h3 : h7+ K h8 : h7
- 17. B e5-h5+ g6 : h5
- 18. V d1-h5+ K h7-g7
- 19. V h5-h6+ matt.

40. játszma.

Középcsel.

Budapest, 1895. november hó.

Makovetz Gyula.

Maróczy Géza.

- 1. e2-e4 e7-e5
- 2. d2-d4 e5 : d4
- 3. V d1 : d4 H b8-c6
- 4. V d4-e3 H g8-f6
- 5. e4-e5 H f6-g4
- 6. V e3-e2 d7-d6!
- 7. e5 : d6+ F c8-e6
- 8. d6 : e7 V d8 : c7

A hadállás most azonos a „Budapesti Sakk

Szemle* régebbi számában hozott elemzésekegyik variánsával. Ott az van mondva, hogy világosnak jó állás mellett egy gyalogelőnye van. Ez állítást azonban a játszma úgy látszik kétségesé teszi.

- 9. H g1-f3 F f8-c5
- 10. F c1-e3 H g4 : e3
- 11. f2 : e3 0-0
- 12. H b1-c3 H c6-b4
- 13. 0-0-0? H b4 : a2+
- 14. H c3 : a2 F e6 : a2
- 15. H f3-d2 B f8-d8
- 16. e3-e4 B d8-d4
- 17. V e2-f3 B a8-d8
- 18. F f1-e2 F c5-e7!
- 19. V f3-e3 V c7-c5!

Világos föladja.

Fenyegét F g5 20. h2-h4-re B d4 : d2 következik s világos egy tisztet veszít, F d3-ra pedig F g5 21. V f2, V a5 dönt.

41. játszma.

Olasz játék.

Tornallya, 1896. április 27.

Blitz Géza.

Dr. Kálniczky Géza.

- 1. e2-e4 e7-e5
- 2. H g1-f3 H b8-c6
- 3. F f1-c4 F f8-c5
- 4. d2-d3 d7-d6
- 5. 0-0 F c8-g4
- 6. h2-h3 F g4-h5
- 7. c2-c3 H g8-f6
- 8. b2-b4 F c5-b6
- 9. F c1-e3 h7-h6
- 10. H b1-d2 H c6-e7
- 11. V d1-h3 g7-g5
- 12. d3-d4 g5-g4!
- 13. h3 : g4 H f6 : g4
- 14. H f3-h4? H e7-d5

* Gyöngye lépés. B f1-e1 jobb védelmet nyújtott volna.

- 15. H h4-f5 H d5 : e3
- 16. f2 : e3* B h8-h7

* H f5-g7+ nem használ K e8-f8 17. H g7 : h5 (H g7-e6+? f7 : e6, 18. f2 : e3+ K f8-g7) H c3 : e4, 18. V b3 : c4, V d8-h4! 19. H d2-f3, V h4 : h5 miatt.

- 17. H d2-f3 F h5-g6
- 18. B a1-e1 F g6 : f5
- 19. e4 : f5 e5-e4
- 20. H f3-h2* h6-h5

* Ha H d2 úgy V h4.

- 21. B f1-f4? V d8-h4

* E lépés után világos játéka tarthatatlan. V b3-c2 volt a helyes lépés, V d8-h4 erre nem történhetik. V c2-e4+ s aztán H h2-f3 miatt.

- 22. B f4 : e4+? K e7-f8
- 23. H h2-f3 V h4-f2+
- 24. K g2-h1 d6-d5!

Igen jó lépés, melynek célja a c4 futárt el-távolítani e2 irányától.

- 25. F c4 : d5 h5-h4!
- 26. V b3-a3 h4-h3!
- 27. b4-b5+ K f8-g8
- 28. B e4 : g4+ K g8-f8

Világos föladja.

Semmi sem segít a fenyegető h3 : g2++ ellen.

Megfejtések.

23. feladvány Bartsch Jánostól.

- 1. B b1-e1

24. feladvány Kellner Fr.-től.

- 1. B e7-f7, K e4 : d5, 2. V f1 : c4+, K d5 : c4, 3. B f7-f3+ matt.

- 1. . . . F d1-e2, 2. V f1-b1+, K e4 : d5, vagy F e2-d3, 3. B f7-f6- vagy V b1-h1- matt stb.

Sakkhírek.

A „Magyar Sakk-Almanach“ megjelent. A könyv igen csinos kiállítású, a mi pedig belső tartalmát illeti, azt jövő számunkban fogjuk bővebben méltatni. Most csak annyit, hogy a mű olcsó árért sokat nyújt. Tartalma változatos, új és érdekes. E kiadás valóban becsületére válik a nagybecsereki sakkörnek, mely e mű létrehozatalát lehetővé tette s különös dicsőretet érdemel Rottenberg Béla ur az Almanach szerkesztője buzgó-gáért és a könyv ügyes összeállításáért.

A „Wiener Sachgesellschaft“ mesterversenye hónapokig tartó küzdelem után végre befejeződött. A végeredményt a következő táblázat tünteti föl:

Neve	9	15	8	18 1/2	7 1/2	11	14	18	15 1/2	9 1/2
Zinkl	1 1/2	1	0	1 1/2	1	1	2	1	1	1
Weiss M.	1	1	1	1 1/2	1	1	1	1	1	1
Schwartz	0	2	0	1	1	1	1	1	1	0
Schlechter	0	1/2	1/2	1	1/2	1	1	1	1	1
Marco	1 1/2	1	0	1/2	0	1	1	1	1	0
Mandelbaum	1	1	1/2	1/2	1	1	1	1	1	1
Judd	0	2	0	1	1	1	1	1	1	1
Horwitz	1 1/2	2	0	2	1	1	1	1	1	1
Halprin	1	1 1/2	0	1	1	1	1	1	1	1
Fenzl	1 1/2	1 1/2	1	1	1	1	1	1	1	1
Englisch	1/2	1/2	1	1/2	1	1	1	1	1	1
Albin	1	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1	1	1

Ennek alapján az első díjat 15 1/2 egységgel Weiss Miksa és Schlechter vitték volna el. Mint-hogy azonban a versenyprogram egyik pontja kimondja, miszerint egyenlő eredmény esetén a nyert játszmák többsége határoz, ennek folytán a díjak így osztottak meg:

- I. díj 400 korona . . Weiss Miksa.
- II. > 250 > . . Schlechter Károly.
- III. > 200 > . . Englisch Berthold.
- IV. > 150 > . . Marco György.
- V. > 100 > . . Schwartz Jakab.

Ezenkívül még minden nyert játszma után tiszteletdíjat is huztak a mesterek és pedig összesen: Englisch 240 koronát, Weiss 240-et, Marco 220-at, Schwartz 220-at, Judd 200-at, Schlechter 200-at, Halprin 140-et, Zinkl 140-et, Albin 120-at, Horwitz 100-at, Mandelbaum 100-at és Fenzl 20 koronát. A verseny befejezte után Schlechter azonnal matchre hívta ki Weiss Miksát, melynek lefolyása és eredménye elé érdeklél nézhetünk.

A Steinitz-Lasker-féle újabb match, most már bizonyosan létrejő. Ugyanis Steinitz a Schiffers ellen való match befejeztével két napig időzött Moszkvában, hol a match részleteit megbeszélétek. A match ez év szeptember végén kezdődik meg a koronázó városban 10 nyert parthéra. A győztes 2000, a vesztes 1000 rubelt kap.

Moszkvából Dorpatba utazott Steinitz az ottani sakkör meghívására, hol egyszerre 30 játszmát vezetett a club legerősebb játzói ellen. Az eredmény fényes volt, a mennyiben a 30 játszma közül 23-at megnyert és 7-et döntetlenné tett.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
Főmunkatárs: **Rác Mihály.**

Nyilttér.

EZÜST SZILÁGYI GÉZA EZÜST
ÉREM ÉREM
mű-órák, látszerész és ékszerész
Nagyváradi, Kossuth (Sas)-uteza 2. szám

Olcsó bevásárlási forrás!
Mindenféle
zseb-, fali-, álló- és ébresztő-órák,
valamint
arany és ezüst ékszerek, szemüvegek és színházi látcsövek.

Óra-javítások elvállaltatnak s azok pontosan s jól készítettnek.
Ugy az eladott, mint javított órák rendes és jól járásukért kezesség vállalatik.

Tisztelettel jelentjük, miszerint a legújabb divatu
Tavaszi-nyári női ruha-szövetek és selyem kelmeik,

jól mosható

Creton-, Toile-, Satin-, Zephir és ruhavásznak

már megérkeztek, ugyszintén

Ujdonságok
napernyőkben, virágokban és pipere-czikkekben,

továbbá

férfi nyakkendők, férfi-ingek, selyem, satin és creppe-szövetből,
melyeket tisztelt vevőink és a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlunk.

Kiváló tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Nagyvárad, Szent László-tér.

Legelőnyösebben vásárolhatni

szolid és izléses

uri-, fiu- és gyermek-ruhát

szabott árak mellett

NEUMANN M.

ezégnél

Nagyvárad, csakis Kiskidfő (Lévay-ház.)

RAKTARAK:

Budapest, Arad, Debreczen, Temesvár, Fiume, Ujvidék,
Zágráb, Belgrád, Serajevo, Trieszt, Nisch, Sofia stb.

Huzás május 28-ig!

Osztály - Sorsjegyek

kaphatók

a huzás tartama alatt is

K. FRANKL MARI

tőzsdéjében.

Gazdálkodók, vendéglősök,
szatócsok és kimérők

szíves figyelmébe!

Van szerencsém értesíteni, hogy a
már 12 év óta fennálló **rum- és
likőr-gyáramat** f. évi márczius
1-től

**szesz- és pálinka-
nagykereskedéssel**

kibővíttem.

A pénzügyigazgatóságtól nyert en-
gedély folytán abban a kellemes hely-
zetben vagyok, hogy 100 literen felüli
mennyiséget — tetszés szerint össze-
allítva, szesz-, közönséges- és gyümölcs-
pálinka, — ugyszintén minden fele szesz-
különlegességekből,

regale és fogyasztási adómentesen
a legjutányosabb napi árban ki-
szolgáltathatok.

Raktáram: Szent-László-tér (Zsiga-fundatio
épület 250. sz. iroda: fiók-üzlethelyiségem-
ben, Kert-utca sarkán, hol mindennemű kü-
lönlegességeket kis mértékben arusltok.

Tisztelettel

Weisz Náthán.

Telefon-összeköttetés!

Gazdálkodók figyelmébe!

Az 1888. XXXV. italmérsi törvényozikk 5. §-a
szerint a mezőgazdasággal foglalkozók 100 liter meny-
nyiségű pálinkát eselődjeik és munkásaik részére
regalia-adó mentesen beszerezhetik és saját joga-
sított helyi regale-bérlőjének sem fizetendő meg a
regalia-adó, erre külön pénzügyigazgatósági engedély
szükséges, melynek beszerzésére bővebb felvilágosi-
tást szívesen nyujtok tisztelt vevőimnek. 336

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy **divat-
üzletemben**

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek
a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből
egyes ruhák, ugyszintén méteráru, a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legújabb színes és fekete selymek nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben
eredeti modellek után készülnek.

A legdivatosabb napernyők nagy választékban.

Szönyeg és függöny nagy raktár.

Öltönyök 24 óra alatt készíttetnek!

Uj! Korszerű férfi-szabó-üzlet! Uj!

Kossuth Lajos-utcán (Mezey-ház.)

BAUM J. S.

NAGYVÁRAD

ezég alatt folyó évi május hó elsején férfi-szabó üzletet nyitottam.

Tizennyolcz évi e szakmába vágó tapasztalatom feljogosít azon reményre, hogy t. ismerőseim, barátaim és a mélyen tisztelt közönség pártfogására számíthatok. A legdivatosabb és legkitünőbb szöveteket tartom raktáron. Kitünő szabásért és gyors, jutányos kiszolgálásért kezeskedik e téren ismert nevem.

Kiváló tisztelettel

BAUM J. S.

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

KLEIN M.

ékszer- és óra-raktára,
Nagyvárad, Kossuth-utca.

Alkalmi vétel
mindennemű ékszer, ezüst,
arany, nickel s fali inga
órákban.

Aranygyűrűk (14 karátos)
2 frttól feljebb.

Stern Lipót

férfi-szabó

Nagyvárad, főutca, Bazár-szoros.

Tavaszi idényre

legújabb divatu
szövetek

gazdag választékban.

A mai kornak megfelelően berendezett

régi jó hírnevű üzletét

ajánlja a t. közönségnek.

Legjobb

bajor-féle sör

sötét és világos minőségben

márczius 15-től kezdve

nagy üveg 13 krért

kapható:

Steiner M. Albert-nél

N.-Piacz-tér (Knapp-ház)

Videki megrendelések az adó leszámítása mellett gyér
saj és pontosan eszközöltenek.

Gyors, pontos és olesó kiszolgálás!

LEBOVITS RUDOLF és Társa

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Olaszi, főutca, Bartsch-palotával szemben.

A tavaszi idényre

nagy választéku ruha-szövet raktárt

rendeztünk be.

364

Elegáns szabás és legjobb kivitelről

t. megrendelőinket előre is biztosítjuk.

Gyors, pontos és olesó kiszolgálás!



A millemiumot

tekintetbe véve

kizárólag

kész női felöltő-áruházamat

oly nagy választékkal láttam el és gyári szabott áruim oly

olcsók,

hogy bármely fővárosi üzeggel versenyezhetek.

Nemes Miklós

N.-Várad, Lévy Palota Köröspart Corso.



SZANDICZ ADOLF

női divatáru-háza

Bémer tér.

NAGYVÁRAD,

Bémer tér.

Női konfekció gazdag választékban.

Valódi párisi és berlini modellek.

Ruhakelmék nagy raktára a legolesőbbtől a legfinomabb minőségben.

Vásznak és asztalneműekben

egyedüli raktára

az Oberleitner E. és fiai császár és kir. szabadalmazott vászon-gyárnak.

Szőnyegek, napernyők, férfi-divatban különlegességek.

Kivánatra árjegyzékek vagy minták bérmentve megküldetnek.

ARANYI ALBERT

fűszer-üzlete Nagyváradon, Kert-utca elején.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,
Kert-utczán fennállott Held S. József-féle fűszer-üzletet megvettem és azt

ARANYI ALBERT

ezég alatt tovább fogom vezetni.

Midőn ezt a n. é. közönség tudomására hozom, egyben ajánlom a legjobban berendezett fűszer-üzletemet, melyben mindennemű fűszer-, anyagárúk, ásvány- és gyógyvizek, valódi francia Cognac, rum és mindennemű szeszes italok, jutányos árak mellett a legpontosabban szolgáltatnak ki.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, vagyok tisztelettel

592

Aranyi Albert.

Telefon-összeköttetés.

Villany-világítás!

Szent-László gyógyfürdő (Püspök-fürdő.)

Nagyvárad mellett.

Vasut-, távirda- és posta-állomás helyben.

Telefon a nyár folyamán lesz berendezve.

Hazánk legrégebbi gyógyhelye, természetes meleg 24—33 R° kénes hévforrásokkal, ártézi kuttal, ezen források fölé vannak építve az ipozáns berendezésű uri- és női tükörfürdők, kabin- és mór földes fürdők, a gyógyszerközökkel dúsan felszerelt gyógypihenő termek.

Fürdőzésre javalva van: az ízületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt fájdalmaknál; köszvény-nél és annak különböző alakjainál; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Mórfürdők használata kitünő sápkór, vérszegénységénél, a női ivarszervek különféle bántalmainál.

Ivógyógymódnál, calciumsulfid sok gazdag tartalmánál fogva kitünő hatása **görvély** és **angolkórnál**, légzőszervek és gyomorhurutjánál.

Szórakozásul szolgál gyönyörű erdei sétányok, gyógyterem, zongora, tekeasztal, tekepálya, olvasóterem, cukrászda, fővárosi és vidéki lapok, gyakori estélyek, tánczvigalmak, társas kirándulások a fürdő regényes hegyvidékére, naponta háromszor térszene.

Evad: május 1-től szept. 31-ig. Főevad június 1-től augusztus 31-ig, elő- és utóevadban 30% ármérséklet.

Restaurációt Kovács László budapesti hírneves főszakács vezeti, étkezés á lá carte, á lá couvert.

A vendégek részére szükséges tejet, a külön e célra berendezett saját tehenészet szállítja. Olesó és jó élelmezés, kényelmes lakás, napi ár 60 krtól 3 frtig.

Orvos: Dr. FILKOR LAJOS.

A fürdő újabb berendezésénél és felszerelésénél nem kimélve fáradságot és költséget, célom volt, hogy az minden tekintetben megfeleljen a mai kor követelményeinek és sikerdus gyógyhatása mellett kényelem tekintetében is kiállja a versenyt bármely külföldi fürdővel.

A n. é. közönség szives jóindulatát és pártfogását kérve, vagyok

kiváló tisztelettel

Czeglédy Sándor,

fürdő-bérlő,

Villany-világítás!

Nyomatott Laszky Ármin könyvnyomdájában Nagyváradon.

Villany-világítás!

Villany-világítás!